Genel İç Kontrol

İÇ DENETİM-Tanım

İÇ DENETİM ;

- İç denetim bir kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve onlara değer katmak amacını güden bağımsız ve objektif bir *güvence ve danışmanlık* faaliyetidir.

- İç Denetim, kurumun risk yönetim, kontrol ve yönetişim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek amacına yönelik sistemli ve disiplinli bir yaklaşım getirerek kurumun amaçlarına ulaşmasına yardımcı olur.

İç Kontrol Tanımı - COSO

- İç Kontrol (COSO İç Kontrol Çerçevesi)

➢ Bir kuruluşun; YK, Yönetimi ve Diğer Personeli tarafından etkilenen,

➢ Faaliyetler, Uyum ve Raporlama ile ilgili amaçlara ulaşılmasına ilişkin,

Makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan bir **süreçtir.**

II- İç Kontrol Nitelikleri

- **İÇ KONTROL SİSTEMİ**
  - Bir **zorunluluk**tur.
  - Amaçlara (hedeflere) ulaşmayı **kolaylaştırır.**
  - Kurumun **tüm faaliyetlerini** kapsar.
  - İç denetim veya mali kontrol **değildir**. Bunları da kapsayan bir **süreçtir**.

- **İÇ KONTROL SİSTEMİ**
  - Riskleri karşılamak için **makul bir güvence** sağlar.
  - **Yönetim ve diğer personel** tarafından hayata geçirilir.
  - Etkinliği ile ilgili **sınırlamalar** vardır.

III - İç Kontrol Amaçları

BAŞLICA AMAÇLAR;

- Varlıkları **korumak**
- Kayıtlarda **doğruluk ve güvenlik**
- Kaynak **verimliliği** ve Faaliyetlerde **etkinlik**
- Hedeflere ve amaçlara **ulaşılmasını sağlamak**.

İç Kontrol Etkinliğini Engelleyen Hususlar

- İç Kontroller; ilgili yönetime ve yönetim kuruluna makul bir güvence sağlayabilir.Çünkü iç kontrolün doğasından kaynaklanan bazı kısıtlar sözkonusudur. Sözkonusu hususlar aşağıda belirtilmektedir.

- Amaçların uygun olmaması (*Aşırı hedef verme vb*.)

- Karar almada kullanılan insan muhakemesinin yanlış ve taraflı olması (*yanlışlık ve hatalar*)

- Yönetimin iç kontrole gereken önemi vermemesi (*ihlali*)

./..

İç Kontrol Etkinliğini Engelleyen Hususlar

- Yönetim, diğer personel ve/veya üçüncü tarafların gizli anlaşmalar yoluyla kontrolleri aşabilmeleri (Ör.*suistimal-hile, vb.)*
- Diğer bir sınırlama faktörü, kontrollerin göreceli fayda ve maliyeti üzerine düşünme ihtiyacıdır.(Ör.Sigorta teminatlarının maliyeti nedeniyle düşük tutulması vb.)
- Yönetimin iç kontrol sistemini geçersiz kılması (Ör.*; Çift kayıt, vb.)*
- Örgütün kontrolünde olmayan dış olaylar. (Ör.Yakın çevrede savaş çıkması vb.)

Etkin Bir İç Kontrol İçin Gereklilikler

Etkili bir iç kontrol sistemi şunları gerektirir;

- İç Kontrolün beş bileşeninin ve ilgili ilkelerin her birinin mevcut ve işler durumda olması,
- Beş bileşenin birlikte ve bütünleşik bir tarzda işletilmesi.

Örnek :

- Hileli davranışları azaltmak için "Kontrol Ortamı" nda beklenen davranış standartlarını oluşturursa, "Risk Değerlendirme" kapsamında hile riskinin seviyesini etkileyebilir.

- "Bilgi ve İletişim" kapsamında ilgili ve kaliteli bilginin işleme alınması "İzleme Eylemleri" Kapsamında sürekli ve ayrı değerlendirmeler yapılmasına destek sağlar.

Etkin Bir İç Kontrol İçin Gereklilikler (2)

- Dış olayların amaçlara ulaşmayı engellememesi veya örgütün bunun tesirlerini asgariye indirebilecek tedbirleri önceden alması.(Gelmekte olan ekonomik krizi önceden tahmin edip müşteri kredilerinde daraltmaya gitmek vb.)

- Örgütün düzenleyici otoritelerin ve standart belirleyicilerin veya kendilerinin belirlediği amaçlara uygun raporlamalar yapması.(Ör.VUK'na uygun hazırlanan beyannameler vb.)

- Uygulanabilir kanun, kural ve düzenlemelere uyum.(Ör.İGS uyumu vb.)

İç Kontrol Modelleri

- Bu modelin haricinde Kanada'da CoCo ve İngiltrede Turnbull Raporu gibi çeşitli raporlar ile bilgi sistemleri alanında da COBİT modeli tarzında yaklaşımlar mevcuttur.
- Ancak uluslar arası işçevrelerinde en yaygın kullanım alanı bulan çerçeve COSO İç Kontrol Çerçevesidir.

COSO Nedir?

- **Amaç :ABD Hileli Finansal Rapor-**
- **lamayı azaltmak.**
- **Kuruluş : 1985**

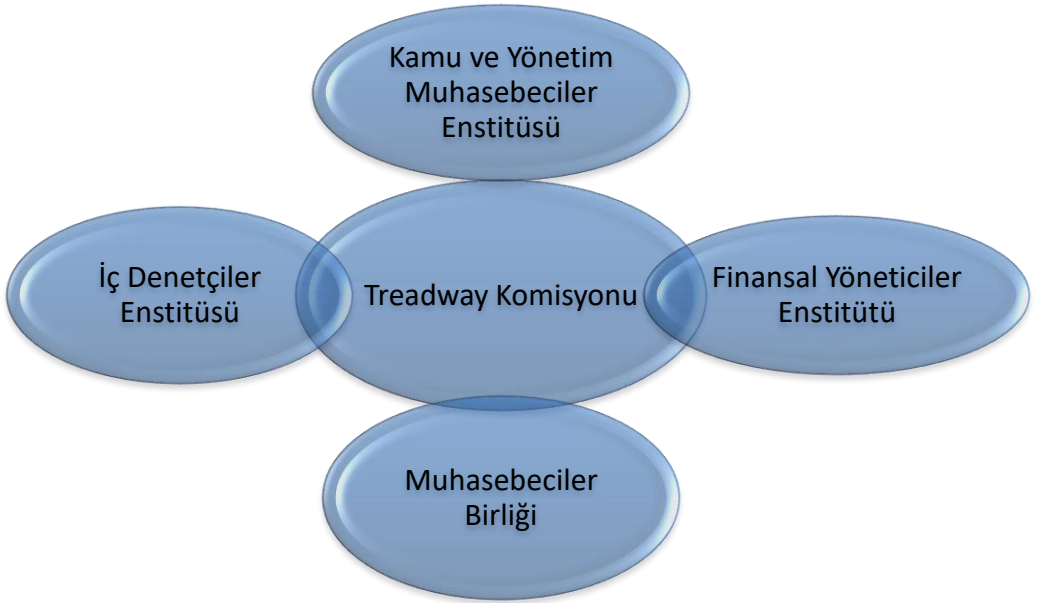

COSO Çerçeveler

İç Kontrol

- 1992 İç Kontrol Entegre Çerçevesi
- 2013 İç Kontrol Entegre Çerçevesi (Revize Edilmiş)

Kurumsal Risk Yönetimi

- 2004 KRY-Entegre Çerçevesi
- 2017 KRY-Strateji ve Performansla Entegre Edilmiş

COSO 1992 - Çerçeve Güncelleme Nedeni

- Kurumsal yönetimin artan önemi
- Eski çerçevenin yeterince açık ve anlaşılır olmaması
- Riskin ve risk bazlı yaklaşımların öneminin artması
- Globalleşmenin artması
- İş hayatının ve kurumsal yapıların karmaşıklaşması
- Destek hizmeti alımlarının artması
- Teknolojinin gelişmesi
- Yasa ve düzenlemelerin öngördüğü yükümlülüklerin artması
- Suiistimalin tespitine ve önlenmesine yönelik beklentilerin artması

COSO 1992-2013

DEĞİŞMEYENLER	DEĞİŞENLER
➢İç kontrolün tanımı ➢İç kontrol bileşenleri ➢Kurum hedefleri ➢İç kontrolün etkinliğini değerlendirmeye yönelik temel kriterler ➢Yönetimin kanaatine verilen önem	➢Bileşenleri oluşturan ilkeler tanımlandı. ➢İlkelerin özelliklerini belirten odak noktaları belirlendi. ➢Teknolojinin artan önemi daha fazla dikkate alındı. ➢Yönetişimin önemine vurgu yapıldı. ➢Finansal olmayan raporlamalar da hedef kapsamına alındı. ➢Suiistimallerle mücadeleye daha fazla yer ayrıldı.

COSO 2013 İç Kontrol Küpü

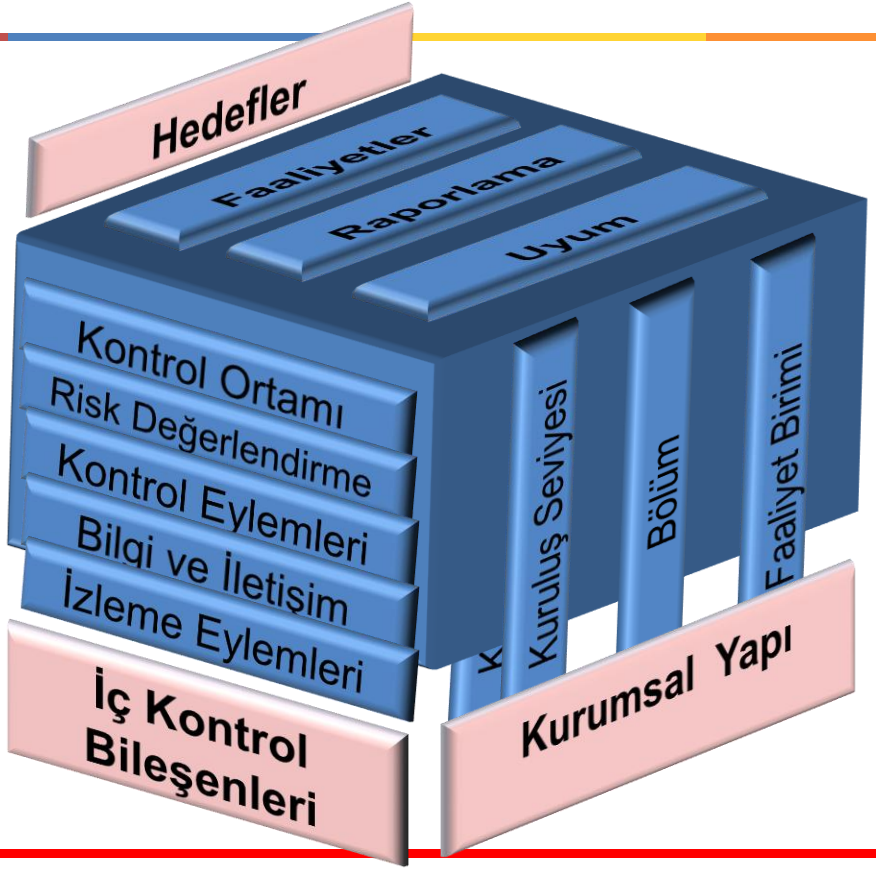

IIA'nin Üçlü Hat Modeli ve İç Kontrol

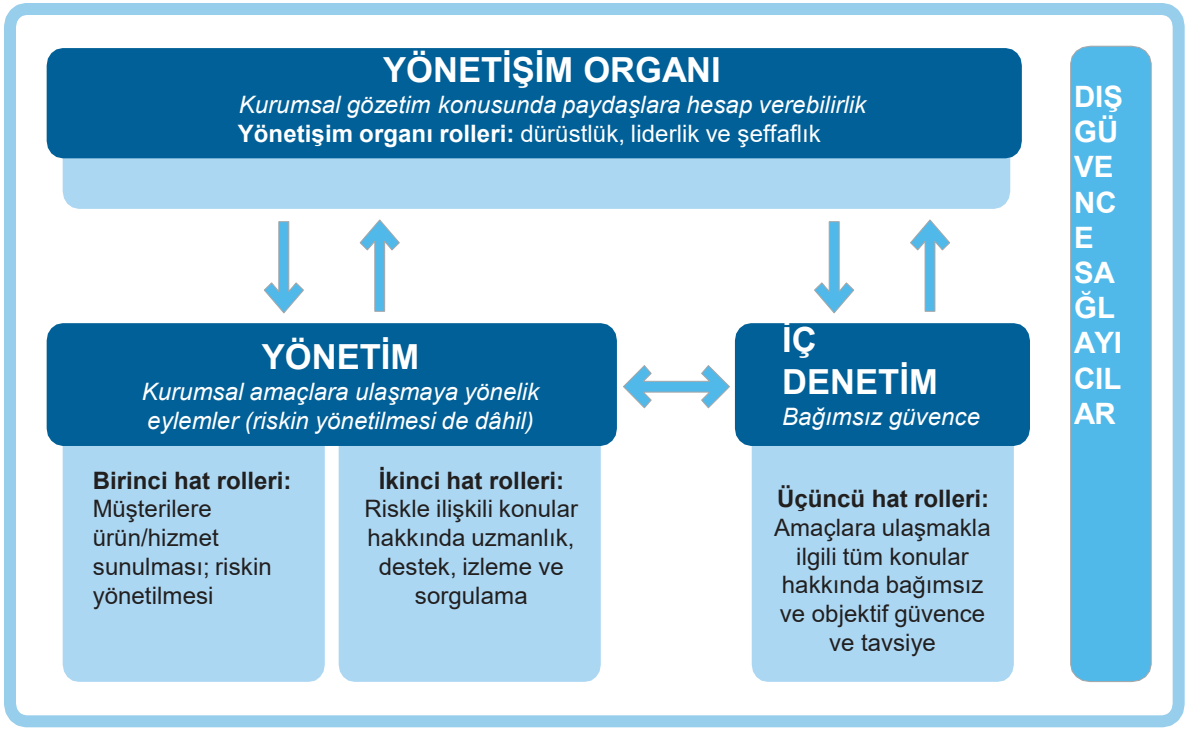

SONUÇ :

- **İYİ BİR İÇ KONTROL SİSTEMİ'yle**

➢ Amaçlara ulaşmak için **uygun bir alt yapı** oluşur.

➢ Süreç çıktıları **doğru ve ilgili** olur.

➢ Yasa ve İşletme Politikalarına **uyum sağlanır.**

- Kaynak kullanımında **etkinlik** sağlanır.
- **Varlıkların Korunması** Sağlanır.

Ancak; **İç Kontroller**; ilgili yönetime ve yönetim kuruluna,

➢ Doğasından kaynaklanan kısıtlamalar nedeniyle

makul bir güvence sağlayabilir.

COSO 2013

İç Kontrol Bütünleşik Çerçeve

COSO 2013 İç Kontrol Çerçevesi

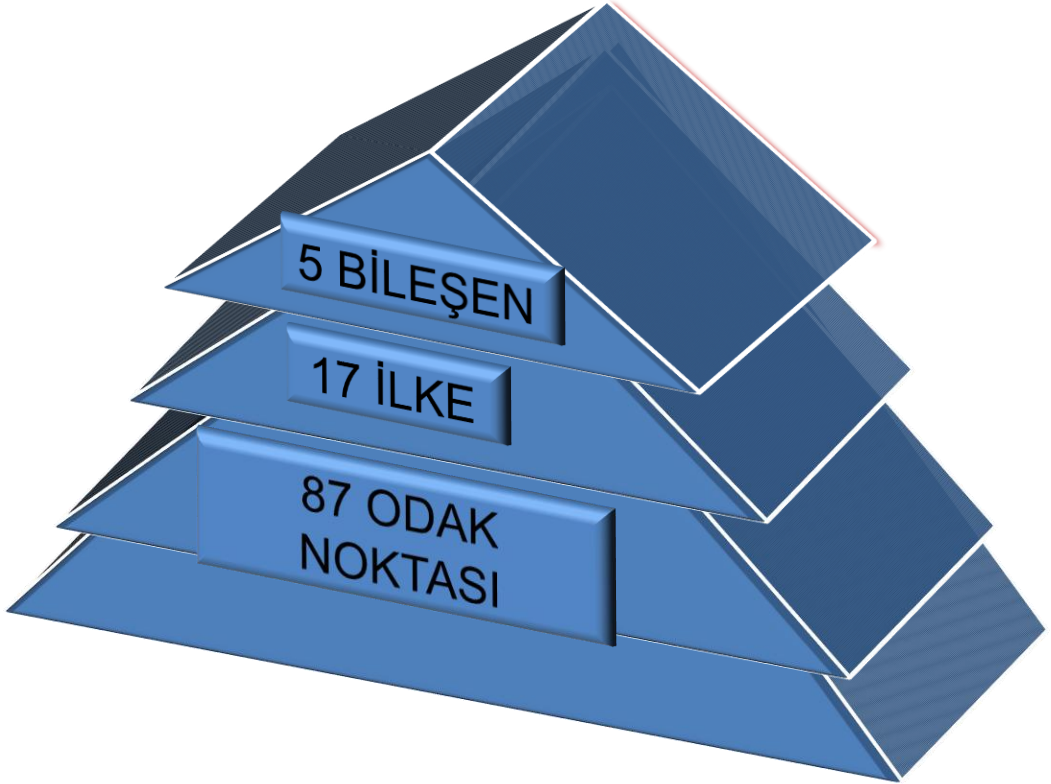

COSO 2013 - İlkeler

İLKE	İLKE AÇIKLAMASI
1	Etik Değerler ve Dürüstlük
2	Yönetim Kurulunun Gözetim Sorumluluğu
3	Yapı Yetki ve Sorumlulukların Oluşturulması
4	Yetkinliğe Bağlılık
5	Hesap Verebilirlik
6	Uygun Amaçlar Belirleme
7	Risklerin Tanımlanması ve Analiz Edilmesi
8	Hile Riskinin Değerlendirilmesi
9	Önemli Değişiklikleri Belirleme ve Analiz Etme
10	Kontrol Eylemleri Seçme ve Geliştirme
11	Teknolojiye Uygulanacak Genel Kontrolleri Seçme ve Geliştirme
12	Politikalar ve Prosedürler Yoluyla Uygulama
13	İlgili Bilgiyi Kullanma
14	Örgüt İçi İletişim Kurma
15	Dış Taraflarla İletişim Kurma
16	Sürekli ve/veya Ayrı Değerlendirmeler Yapma
17	Yetersizlikleri Değerlendirme ve bildirme

COSO 2013 İç Kontrol Kübü

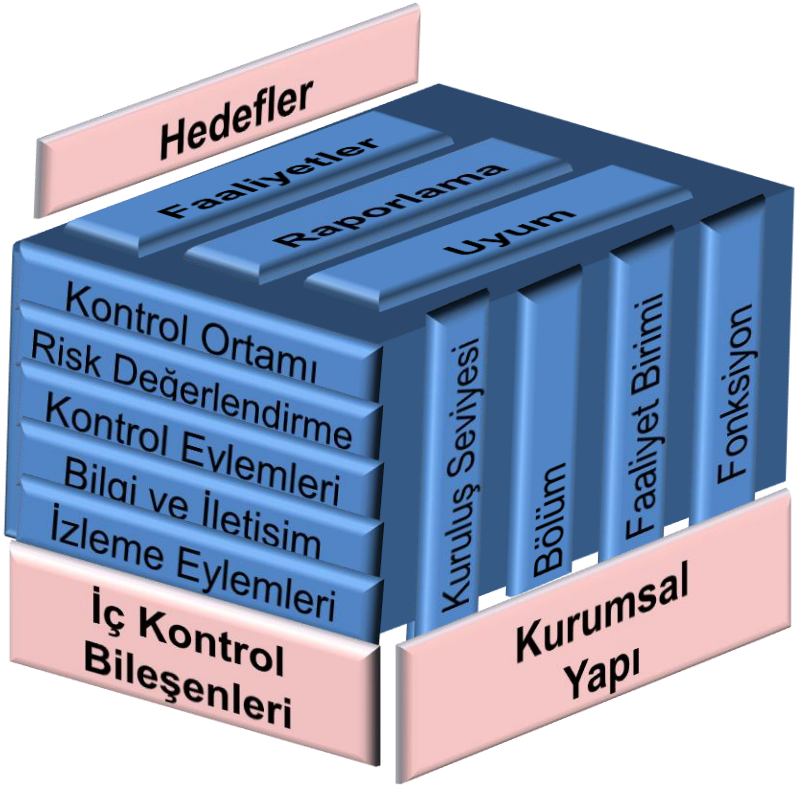

COSO 2013 – İç Kontrol Bileşenleri

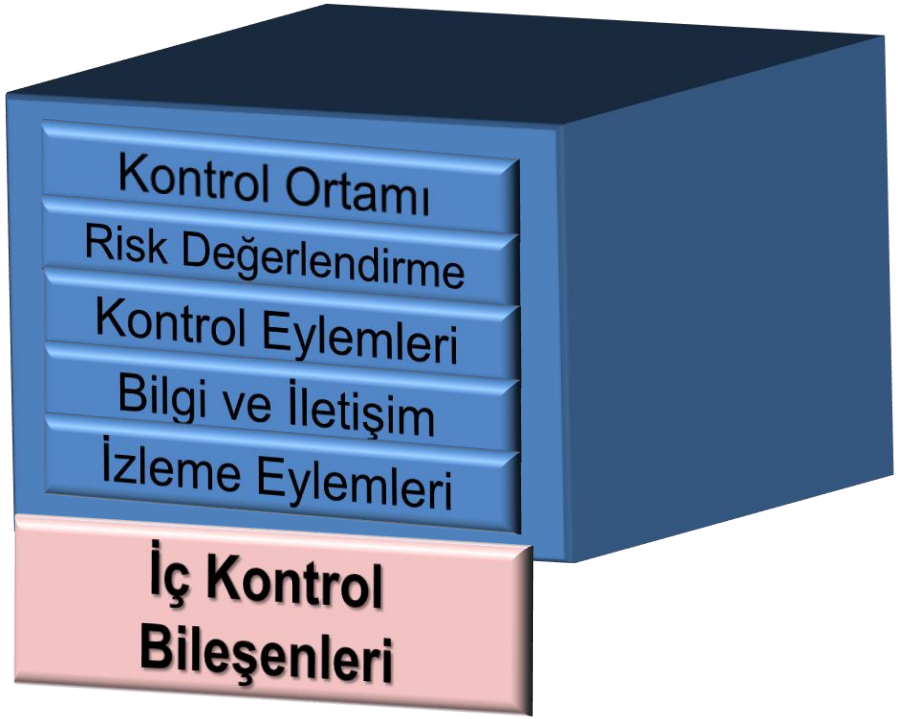

Kontrol Ortamı

ilke	ilke Açıklama	Odak Noktası
1	Etik Değerler ve Dürüstlük	1.1 Tepe Yönetimin Etik Yaklaşımını Oluşturur
		1.2 Davranış Standartlarını Belirler
		1.3 Davranış standartlarına uyumu değerlendirir.
		1.4 Sapmaları zamanında irdeler
2	Yönetim Kurulunun Gözetim Sorumluluğu	2.5 Gözetim Sorumluluklarını Belirler
		2.6 İlgili Uzmanlığı Uygular
		2.7 Bağımsız faaliyet gösterilir
		2.8 İç Kontrol Sisteminin Gözetimini Sağlar
3	Yapı Yetki ve Sorumlulukların Oluşturulması	3.9 Kuruluşun tüm yapılarını dikkate alır
		3.10 Raporlama kanallarını oluşturur
		3.11 Yetki ve sorumlulukları Tanımlar Tayin Eder ve Sınırlar
4	Yetkinliğe Bağlılık	4.12 Politika ve Prosedürler Oluşturur.
		4.13 Yetkinlikleri Değerlendirir ve Eksiklikleri Ele Alır
		4.14 Yetkin Bireyleri Kuruluşa Çeker Yetiştirir ve Tutar
		4.15 Halef Planlaması ve Hazırlığı Yapar
5	Hesap Verebilirlik	5.16 Yapılar, Yetkiler ve Sorumluluklar Aracılığı İle Hesap Verebilirliği Uygular
		5.17 Performans Ölçütleri, Teşvikler ve Ödüller Belirlerler
		5.18 Uygunluğu Sürdürmek İçin Performans Ölçütleri, Teşvikler ve Ödülleri Değerlendirir
		5.19 Aşırı Baskıları Dikkate Alır
		5.20 Performans ve Ödülleri Değerlendirir ya da Bireylere disiplin işlemi uygular

Risk Değerlendirme

ilke	ilke Açıklama	Odak Noktası
6	Uygun Amaçlar Belirleme	6.21 Yönetimin Tercihlerini Yansıtır
		6.22 Risk Toleranslarını Dikkate Alır
		6.23 Faaliyet ve Finansal Performans Hedeflerini İçerir
		6.24 Kaynakların Tahsisi İçin Bir Temel Oluşturur
		6.25 Uygulanabilir Muhasebe Standartlarıyla Uyumludur
		6.26 Önemliliği Dikkate Alır
		6.27 Kuruluşun Faaliyetlerini Yansıtır.
		6.28 Kuruluş Dışında Belirlenmiş Standart ve Çerçevelerle Uyumludur.
		6.29 Gerekli Olan Kesinlik Seviyesini Gözönünde Bulundurur
		6.30 Kuruluşun Faaliyetlerini Yansıtır
		6.31 Yönetimin Tercihlerini Yansıtır
		6.32 Gerekli Olan Kesinlik Seviyesini Gözönünde Bulundurur.
		6.33 Kuruluşun Faaliyetlerini Yansıtır
		6.34 Kuruluşun Dışındaki Kanunlar ve Düzenlemeleri Yansıtır
		6.35 Risk Toleranslarını Dikkate Alır
7	Risklerin Tanımlanması ve Analiz Edilmesi	7.36 Kuruluş, Bağlı Kuruluş, Bölüm, Faaliyet Birimi ve Fonksiyon Seviyelerini Kapsar
		7.37 İç ve Dış Faktörleri Analiz Eder
		7.38 Yönetimin Uygun Kademelerini Dahil Eder
		7.39 Tanımlanan Risklerin Önemini Tahmin Eder.
		7.40 Risklere Nasıl Yanıt Vereceğini Belirler.
8	Hile Riskinin Değerlendirilmesi	8.41 Çeşitli Hile Tiplerini Değerlendirir.
		8.42 Teşvik ve Baskı Unsurlarını Değerlendirir
		8.43 Fırsatları Değerlendirir
		8.44 Davranış ve Bahaneleri Değerlendirir
9	Önemli Değişiklikleri Belirleme ve Analiz Etme	9.45 Dış Ortamdaki Değişiklikleri Değerlendirir
		9.46 İşletme Modelindeki Değişiklikleri Değerlendirir
		9.47 Liderlikteki Değişiklikleri Değerlendirir.

Kontrol Eylemleri

ilke	ilke Açıklama	Odak Noktası
10	Kontrol Eylemleri Seçme ve Geliştirme	10.48 Risk Değerlendirmeyle Birleştirir
		10.49 Kuruluşa Özgü Faktörleri Dikkate Alır
		10.50 İlgili İş Süreçlerini Belirler
		10.51 Kontrol Eylemleri Türlerinin Bir Karmasını Değerlendirir
		10.52 Faaliyetlerin Hangi Seviyelerde Uygulandığını Değerlendirir.
		10.53 Görevler Ayrılığı Konusuna Eğilir
11	Teknolojiye Uygulanacak Genel Kontrolleri Seçme ve Geliştirme	11.54 İş süreçlerinde Teknolojinin Kullanımı ile Teknoloji Genel Kontrolleri Arasında Bağımlılığı Belirler
		11.55 İlgili Teknoloji Alt Yapısı Kontrol Eylemlerini Oluşturur
		11.56 İlgili Güvenlik Yönetim Süreci Kontrol Eylemlerini Oluşturur
		11.57 İlgili Teknolojiyi Satın Alma, Geliştirme ve Sürdürme Süreçleri Üzerinde Kontrol Eylemleri Oluşturur.
12	Politikalar ve Prosedürler Yoluyla Uygulama	12.58 Yönetimin Talimatlarının İletimini Desteklemek için Politikalar ve Prosedürler Oluşturur.
		12.59 Politika ve Prosedürlerin Uygulanması İçin Sorumluluk ve Hesap verilebilirliği Oluşturur
		12. 60 Kontrol Eylemlerini Zamanında Gerçekleştirir.
		12.61 Düzeltici Önlem Alır
		12.62 Kontrol Eylemlerini Yetkin Personel Kullanarak Gerçekleştirir.
		12.63 Politika ve Prosedürleri Yeniden değerlendirir

Kontrol Eylemlerinin Sınıflandırılması

Kontrol Eylemleri genel olarak

- yönlendirici,
- önleyici,
- tespit edici ve
- düzeltici

kontroller olarak sınıflandırılmaktadır. Ancak riskin doğasına göre ihtiyaç duyulması halinde örgütler tarafından ilave kontrol eylemlerinin de uygulanması mümkündür.

Bilgi ve İletişim

TeoLupus
İÇ DENETİM OKULU

ilke	ilke Açıklama	Odak Noktası
13	İlgili Bilgiyi Kullanma	13.64 Bilgi Gereksinimlerini Tanımlar
		13.65 İç ve Dış Veri Kaynaklarını Elde Eder
		13.66 İlgili Veriyi İşleyerek Bilgiye Dönüştürür.
		13.67 Bilgi İşleme Süreci Boyunca Niteliği Muhafaza Eder.
		13.68 Maliyet ve Faydaları Dikkate Alır
14	Örgüt İçi İletişim Kurma	14.69 İç Kontrol Bilgisini İletir
		14.70 Yönetim Kurulu İle İletişim Kurar
		14.71 Ayrı İletişim Hatları Sağlar
		14.72 Uygun Olan İletişim Yöntemini Seçer
15	Dış Taraflarla İletişim Kurma	15.73 Dış Taraflara İletir
		15.74 Örgüt İçine İletişim Sağlar
		15.75 Yönetim Kurulu İle İletişim Kurar
		15.76 Ayrı İletişim Hatları Sağlar
		15.77 Uygun İletişim Yöntemini Seçer

İzleme Eylemleri

TeoLupus
İÇ DENETİM OKULU

ilke	ilke Açıklama	Odak Noktası
16	Sürekli ve/veya Ayrı Değerlendirmeler Yapma	16.78 Sürekli ve Ayrı Değerlendirmelerin Bir Karışımını Dikkate Alır
		16.79 Değişim Oranını Dikkate Alır
		16.80 Temel Alınacak Bir Anlayış Oluşturur
		16.81 Bilgili Personel Çalıştırır
		16.82 İş Süreçleriyle Bütünleştirilir.
		16.83 Kapsamını ve Sıklığını Ayarlar
		16.84 Tarafsız Bir Şekilde Değerlendirir
17	Yetersizlikleri Değerlendirme ve bildirme	17.85 Sonuçları Değerlendirir
		17.86 Yetersizlikleri Bildirir
		17.87 Düzeltici Önlemleri İzler

KAYNAKLAR

- **KAYNAKLAR**
- Coso İç Kontrol Çerçevesi
- II A (Uluslar arası İç Denetim Enstitüsü Yayınları) Üçlü Hat Modeli
- Kobilerde İç Denetim İçin Pratik Bilgiler (İSMMMO Yayınları)